

AMINTIRI DIN SATU MARE

30 AUGUST 1940 - ARBITRAJ SAU DICTAT?

După votarea Legii de reformă agrară, în temeiul prevederilor capitolului al XV-lea referitor la colonizare, în județul Satu Mare s-au înființat așezări noi, denumite colonii. Locuitorii au venit din zona muntoasă a județului Satu Mare, din Maramureș, Munții Apuseni, județele Cluj și Sălaj. Noii locuitori au fost împroprietăriți din moșiile expropriate ale magnaților maghiari și șvabi din zonă. S-au înființat astfel așezări de sine stătătoare ca: Ianculești, Horia, Gelu, Marna Nouă, Scărișoara Nouă, Lucăceni, Paulian, Traian, Dacia, Drăgușeni, Bercu Nou, Micula Nouă, Baba Novac, Dumbrava, Cerhat, Ciuperceni. O parte din populația strămutată a fost așezată în unele localități existente formând de regulă străzi noi, care au primit numele de „colonii”, expl. Ardud, Tiream, Satu Mare (Curtuiș), Lazuri, Peleş, Livada (Livada Mică), Viile Satu Mare (Sărătura).

În urma Arbitrajului de la Viena (30 august 1940), partea de nord-vest a Transilvaniei a fost anexată Ungariei, în interiorul acestui teritoriu aflându-se și satele mai sus numite. Aceste noi așezări românești au fost, în principal, obiectivul expulzărilor masive, a jafurilor și a crimelor uneori, generate de schimbarea hotarelor în septembrie 1940.

În semn de protest față de politica ocupaționistă a maghiarilor, mulți români au luat drumul refugiului spre Vechiul Regat. Cei care au rămas, au fost înrolați în armata ungară și duși pe front. Dârle Gheorghe, un tânăr din localitatea Apa, a fost încorporat în toamna anului 1940. El a fost dus la o unitate militară din Szeged. Regimentul din care făcea parte a fost trimis pe linia frontului având ca obiectiv Serbia, care a fost rapid ocupată de către armata Ungariei, în anul 1941. Trupele respective au fost redirecționate spre Uniunea Sovietică, mai precis spre Ucraina și capitala acesteia, Kiev. Făcând deplasarea în urma armatelor germane, unitatea în care era eroul nostru a ajuns abia în preajma crăciunului la Kiev, petrecându-și acolo și anul nou 1942. De remarcant este faptul că el făcea parte dintr-un corp de armată de bicicliști, astfel că din Serbia până în Kiev au „mărșăluit” cu acest mijloc de locomotivă. În vara anului 1942 a lucrat la munca câmpului în Ucraina. Spre toamnă armata ungară s-a oprit pentru 2-3 luni la o mare fabrică din Debrecen (județul Hajdu-Bihar), apoi a ajuns undeva în județul Nógrád, la Rajcsák(?):

„Prin luna decembrie 1942 am fost eliberat, m-am întors la Satu Mare, fiind nerăbdător să-mi văd părinții și frații. Am venit din Ungaria spre casă într-o mașină descoperită, pe un ger de până la minus 28 de grade Celsius, drumul durând două săptămâni. Dormeam pe unde puteam, ajutându-ne unii pe alții să rezistăm gerului cumplit. Hrană nu aveam, mâncam ce puteam. De multe ori nu mâncam toată ziua, abia seară dacă primeam puțin orez fiert în apă. Într-o noapte am dormit

magazie cu ciment pe jos, gerul fiind aproape de minus 40 de grade Celsius și după frigul mult pe care l-am răbdat, m-am îmbolnăvit rău de tot.”

Alții și-au luat soarta în mâini și, nesuportând starea instalată în toamna anului 1940, s-au refugiat spre veche Românie. Ioan Anițaș, cu un alt tânăr din satul Someșeni, a hotărât să plece la București. Ajunși la capitală, s-au prezentat la Centrul pentru refugiați, unde au fost luați în evidență. După puțin timp, Anițaș a fost trimis la Școala de Ofițeri din Făgăraș, mai târziu a ajuns la Compania 2 „Mihai Viteazul”, unitate cu care a fost trimisă pe front la Odessa. Pentru contribuția adusă și modul în care și-a dus la îndeplinire misiunile încredințate, Ioan Anițaș a fost avansat la gradul de sublocotenent. La sfârșitul verii din 1944, lui Anițaș și camarazilor săi li s-a comunicat că urmează să plece pe frontul din Transilvania. Aici, unitatea a participat la marea bătălie de la Oarba de Mureș. După luptele de la Oarba de Mureș, Ioan Anițaș a plecat la Arad, unde a stat până la întoarcerea acasă, în 1945, după terminarea războiului. Pentru merite deosebite pe câmpul de luptă, a fost decorat cu medalia „Virtutea Militară”.

Prof. Dima SEVIM

Școala Gimnazială Ostrov, jud. Tulcea

